

พุทธวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของวัดไทยในรัฐแคลิฟอร์เนีย

ประเทศสหรัฐอเมริกา

Buddhist Propagation Method of Temples in *California State*, United State of America

พระครูวิเทศกัลยาณธรรม (ฐิติกร กัลยาณธมฺโม)*

Phrakruvidheskanyanadham (Thitikon Kanyanadhammo)

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอพุทธวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของวัดไทยในรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา ใช้การศึกษาเอกสารและนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าเป็นความเรียง ผลการศึกษาค้นคว้าว่า การทำงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาควรมีแนวทางการพัฒนาด้วยกระบวนการ 6 ขั้นตอน คือ 1) การสร้างหลักสูตรที่มีคุณภาพเพื่อพัฒนาสมรรถนะพระธรรมทูต 2) การฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง 3) การทดลองงานจากสถานที่ที่สอดคล้องกับการทำงานและเป็นแนวปฏิบัติที่ดี 4) การฝึกปฏิบัติอย่างเข้มและมีประสิทธิภาพ 5) ประเมินผลการปฏิบัติงาน และ 6) ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพัฒนาการฝึกอบรมและการปฏิบัติงานสม่ำเสมอเพื่อพัฒนางานและแก้ไขปัญหา ในด้านการทำงานเผยแผ่ในพื้นที่ภาคสนามจำเป็นต้องทำความเข้าใจในสังคมอเมริกัน และควรวิเคราะห์ SWOT Analysis ของรัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกาโดยภาพรวม ทั้งจุดเด่น จุดด้อย โอกาส และสิ่งคุกคาม ในการเผยแผ่ เพื่อศึกษาแนวคิด ค่านิยม อุดมคติ และวิถีชีวิตของชาวแคลิฟอร์เนียให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายในการโน้มน้าวให้คนหันมามองพระพุทธศาสนา

* คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

E-mail: pthitikrkyanthmmo@gmail.com

และสนใจศึกษาและปฏิบัติทั้งโดยการใช้สื่อในการเผยแพร่ที่น่าสนใจและน่าสนใจ และเมื่อพิจารณาใช้วิธีการเผยแพร่พระพุทธศาสนาตามหลักพุทธวิธีของพระพุทธเจ้า พระองค์ทรงใช้วิธีการหลากหลาย ด้วยการประยุกต์คำสอนให้เข้ากับสภาพภูมิศาสตร์ ประวัติสังคม จารีตประเพณีของแต่ละท้องถิ่นที่แตกต่างกัน การสอนตามแนวพุทธวิธีจึงได้ผลดีเสมอ อย่างไรก็ตามเมื่อผู้สอนได้ปฏิบัติตนตามหลักปรีชาปฏิบัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ แล้วจะสามารถเป็นครูที่เพียบพร้อมด้วยจิตวิญญานที่ดำรงตนเป็นกัลยาณมิตรมีจิตใจบริสุทธิ์จริงใจต่อผู้ที่ตนสอน เช่นเดียวกับการฝึกพระธรรมทูตไทยให้เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านวิปัสสนากรรมฐาน เพื่อจะสามารถเชิญชวนอเมริกันชนให้หันมาสนใจพระพุทธศาสนา และในบริบทของการเผยแผ่ในด้านที่พระธรรมทูตยังเป็นที่พึ่งของคนไทยควรจะให้คนไทยได้ศึกษาธรรมะในพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริงมุ่งสร้างความสามัคคีและกลมเกลียวในกลุ่มคนไทยเพื่อสร้างศักยภาพของคนไทยในต่างประเทศ ซึ่งพระธรรมทูตไทยจึงควรทำความรู้จักอเมริกาให้ถ่องแท้และพัฒนาศักยภาพของคนไทยตามหลักการพระพุทธศาสนาไปพร้อมกัน ด้วยการทำงานอย่างทุ่มเทและเสียสละอุทิศตนยอมประสบความสำเร็จในการทำงานเผยแผ่พระพุทธศาสนา

คำสำคัญ: กระบวนการการเผยแผ่พระพุทธศาสนา, วัดไทยในรัฐแคลิฟอร์เนีย, ประเทศสหรัฐอเมริกา

Abstract

This article aimed to propose Buddhist propagation method of temples in *California State*, United State of America. Documentary study was used and presented in descriptive writing. Results showed that in the work of propagating Buddhism, there should be a development guideline with 6 steps: 1) creating a quality curriculum to develop the competence of Dhammaduta, 2) continuous training 3) experimenting from a place that corresponds to the work, 4) Intensive and effective practice, 5) Evaluate

the performance, and 6) improve training and performance regularly to enhance work and solve problems. In the field of mission work, an understanding of American society in the field was required and should do the SWOT Analysis of California, United State of America including strengths, weaknesses, opportunities and threats in propagation in order to study the concepts, values, ideals and way of life of Californians in order to reach the target audience in persuading people to turn to Buddhism and to be interested in studying and practicing both through the use of modern and interesting propagation media. When considering the method of propagating Buddhism according to the Buddhist method of the Buddha, variety of methods should be used by applying the teachings to the different geography, social history, customs of each locality teaching based on Buddhist method is always effective. However, when the teacher has practiced in accordance with the rules, practices, disobeys, then he will be able to become a teacher who is full of spirituality who maintains himself as a good friend with a pure heart and sincere to those he teaches as well as training Thai Dhammaduta to become experts in Vipassana meditation. Therefore, they can invite Americans to turn their attention to Buddhism and in the context of propagating in the area where Dhammaduta still relies on Thai people, should allow Thai people to truly study the Dharma in Buddhism, aiming to create unity and harmony among Thai people in order to build the potential of Thai people in different countries. In addition, Thai Dhammaduta should get to know America thoroughly and develop the potential of Thai people according to Buddhist principles through hard work and devotion, one will succeed in propagating Buddhism.

Keywords: Process of Buddhist Propagation, Temples in *California State*, United State of America

บทนำ

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นแนวทางของพระพุทธเจ้าเป็นพุทธจริยวัตรที่ทรงบำเพ็ญในฐานะพุทธกิจตั้งแต่ตรัสรู้จนถึงปรินิพพาน เกิดหลังจากการตรัสรู้และเทศนาธรรมจนเกิดผู้บรรลุธรรมตามซึ่งเป็นสักขีพยานในธรรมะที่ตรัสรู้ว่าเป็นสิ่งที่สามารถเข้าถึงได้จริง เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตอันประเสริฐเพื่อยกระดับจิตวิญญาณ ธรรมะในพระพุทธศาสนาจึงเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตเพื่อนำไปสู่ความเจริญ (อารยธรรม) และเป็นกรยกระดับคุณภาพชีวิตทุกมิติทั้งด้านร่างกาย สังคม ศิลธรรม จิตใจและปัญญา การส่งสาวกไปประกาศพระพุทธศาสนาครั้งแรก โดยประทานพระพุทธรูปสำริดแก่พระอรหันตชีนาสพ 60 รูป ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน เมืองพาราณสีในปีแรกแห่งการตรัสรู้พระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณว่า “เธอทั้งหลายจงจาริกไปเพื่อประโยชน์และความสุขแก่คนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์โลก” (วิ.ม.4/32; มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) การเผยแผ่ธรรมในยุคแรกยึดหลักความเป็นกัลยาณมิตรการทำตนให้เป็นต้นแบบดังพระพุทธดำรัสว่า “บัณฑิตพึงตั้งตนไว้ในคุณอันสมควรก่อนแล้ว สอนผู้อื่นภายหลังจึงไม่มัวหมอง” (ขุ. ธ. 25/36; มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) การสอนคนและเผยแผ่ธรรมะนั้นมี 3 อย่างคือ 1) สอนด้วยวาจา 2) สอนด้วยการทำตัวอย่างให้ดู และ 3) สอนด้วยวาจาและทำตัวอย่างให้ดู การสอนด้วยการทำเป็นตัวอย่างให้ดูถือว่าสำคัญที่สุดเพราะตัวอย่างที่ดีเยี่ยมสำคัญกว่าคำสอน ดังจริยวัตรที่งดงามน่าเลื่อมใสของพระอัสสชิเถระ ในพระปัญญาวิคคีสร้างแรงบันดาลใจและศรัทธาให้อุปติสสมาณพซึ่งต่อมาคือพระสารีบุตรเข้ามาบวชในพระพุทธศาสนาและเป็นบุคคลสำคัญในฐานะอัครสาวกเป็นแรงสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในเวลาต่อมา ในสมัยพุทธกาล ชมพูทวีปในสมัยนั้นมีเจ้าลัทธิและศาสดามากมายที่ประกาศคำสอนของตน รูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคต้นพระพุทธเจ้าได้ทรงวางหลักในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอัน

เป็นจุดยืนของพระพุทธศาสนาเรียกว่าโอวาทปาฏิโมกข์ซึ่งสรุปเป็นหลักการ 3 อุดมการณ์ 4 และวิธีการ 6 คือหลักการ 3 ได้แก่ การไม่ทำความชั่ว การทำความดี ให้ถึงพร้อม และการชำระจิตใจให้บริสุทธิ์ อุดมการณ์ 4 ได้แก่ การอดทนอดกลั้น การไม่เบียดเบียน การปฏิบัติตนให้สงบทั้งทางกาย วาจา ใจ และมีนิพพานเป็นเป้าหมายสูงสุด และวิธีการ 6 ได้แก่การไม่กล่าวร้าย การไม่ทำร้าย ความสํารวมในพระปาฏิโมกข์ ความเป็นผู้รู้จักประมาณในอาหาร ที่นั่งที่นอนสงัด การบำเพ็ญในอธิจิต (ที.ม. (ไทย).10/90/50-51)

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยมีองค์พระศาสดาเป็นผู้นำจึงสามารถประดิษฐานพระพุทธศาสนาให้มั่นคงในดินแดนชมพูทวีปเป็นแบบอย่างในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคต่อ ๆ มา ต่อมาหลังพุทธปรินิพพานประมาณ 300 ปี ได้เกิดจุดเปลี่ยนครั้งสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาส่งผลให้พระพุทธศาสนาได้ขยายคำสอนไปทั่วโลก ในรัชสมัยพระเจ้าอโศกมหาราชแห่งชมพูทวีปได้ทรงอุปถัมภ์การทำสังคายนาครั้งที่ 3 และส่งพระธรรมทูต 9 สายออกไปยังดินแดนต่าง ๆ รวมทั้งประเทศไทยหรือดินแดนสุวรรณภูมิในอดีต พระธรรมทูต 9 สาย การส่งสาวกไปประกาศพระพุทธศาสนาที่เรียกว่า Missionary นี้พระพุทธศาสนาทำมาก่อนศาสนาทางตะวันตกประเด็นนี้จึงน่าสนใจ และจะได้กล่าวถึงพัฒนาการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในภาพรวมและการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของวัดไทยในรัฐแคลิฟอร์เนียต่อไป

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของวัดไทยต่างประเทศ

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศของไทย ตามหลักฐานที่ปรากฏมีมาตั้งแต่สมัยอยุธยาในรัชสมัยพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ โดยได้ส่งคณะพระธรรมทูตซึ่งมีพระอุบาลีเถระเป็นประธานในการฟื้นฟูพระพุทธศาสนาในศรีลังกาอันเกิดจากภัยคุกคามจากประเทศเจ้าอาณานิคมและต่างศาสนาเป็นเหตุให้คณะสงฆ์สูญสิ้นจากดินแดนศรีลังกาโดยพระอุบาลีเถระได้เสียดและอุทิศตนเพื่อฟื้นฟูพระพุทธศาสนาตราบจนมรณภาพในประเทศศรีลังกาหลังจากการเดินทางไปเป็นเวลาราว 3 ปี ส่วนการส่งพระธรรมทูตไปยังดินแดนต่าง ๆ ของไทยนั้นพบว่า มีการส่งพระธรรมทูตไปยังประเทศต่าง ๆ มากกว่า 20

ประเทศ ในเกือบทุกทวีปของโลก เช่นในทวีปเอเชียมีประเทศอินเดีย เนปาล สิงคโปร์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย เป็นต้น แอแปซิฟิกโอเชียเนีย (Oceania) เขตแดนที่ประกอบด้วยหมู่เกาะในมหาสมุทรแปซิฟิกตอนใต้ และทวีปออสเตรเลียซึ่งประกอบด้วยประเทศออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ ทวีปยุโรปมีประเทศอังกฤษ ไอร์แลนด์ เยอรมัน สวีเดน เดนมาร์ก เบลเยียม สวิตเซอร์แลนด์ เนเธอร์แลนด์ นอร์เวย์ อิตาลี ออสเตรเลีย เป็นต้น ทวีปอเมริกา ได้แก่สหรัฐอเมริกา แคนาดา เป็นต้น (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2563) การส่งพระธรรมทูตไปเผยแผ่พระพุทธศาสนายังประเทศต่าง ๆ อย่างเป็นรูปธรรมจึงมีความเป็นมาและพัฒนาการหลายร้อยปีแล้ว และมีการกระจายทั่วโลก เกือบอย่างต่อเนื่องจนหลังปี 2500 เป็นต้นมานับตั้งแต่ประเทศอินเดีย จากนั้นขยายไปที่ อังกฤษ และสหรัฐอเมริกา ในสหรัฐอเมริกาได้มีการนิมนต์พระสงฆ์ไทยเดินทางไปปฏิบัติศาสนกิจอย่างไม่เป็นทางการและเป็นไปในรูปแบบเดียวกันเกือบทุกท้องถิ่นที่มีพุทธศาสนิกชนไทยพักอาศัยอยู่ จนในปี 2515 ได้มีการก่อสร้างวัดไทยขึ้นทั้งในอังกฤษ และสหรัฐอเมริกาขึ้นอย่างถูกต้องตามกฎหมาย และได้มีจำนวนวัดเพิ่มมากขึ้น ตามลำดับ จนปี 2560 มีวัดไทยในต่างประเทศทั้งสิ้น 596 วัด (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2562)

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของวัดไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสหรัฐอเมริกาของคณะสงฆ์ไทยเกิดเป็นรูปธรรมครั้งแรกในปี 2501 โดยสมเด็จพระพุฒาจารย์ (อาจ อาสภมหาเถร) ขณะดำรงสมณศักดิ์เป็นพระพิมลธรรม เป็นพระภิกษุไทยรูปแรกที่ได้รับนิมนต์จาก ดร.แฟรงค์ บุษแมน ซึ่งเป็นผู้ก่อตั้งและเป็นประธานของขบวนการส่งเสริมศีลธรรม (Moral Rearmament: M.R.A) เพื่อไปร่วมงานฉลองอายุครบ 80 ปีของ ดร.แฟรงค์ บุษแมน และฉลองครบรอบ 10 ปีของเอ็ม.อาร์.เอ ทีมลรัฐมิชิแกน ประเทศสหรัฐอเมริกา ในการนี้ได้มีการประชุมสัมมนาด้านการส่งเสริมศีลธรรมที่เกาะแม็กคินอค (Mackinac) ซึ่งตั้งอยู่ในทะเลสาบมิชิแกน เมื่อการประชุมดังกล่าวจบลง พระพิมลธรรมพร้อมคณะได้เดินทางไปเผยแผ่พระพุทธศาสนายังมลรัฐต่าง ๆ ของสหรัฐอเมริกา และกลุ่มประเทศต่าง ๆ ใน

ยุโรปร่วมกับองค์การ M.R.A. อีกด้วย และในปี 2512 ผลสืบเนื่องมาจากการที่สมเด็จพระพุฒาจารย์ (อาจ อาสภมหาเถระ) ขณะดำรงสมณศักดิ์พระพิมลธรรม ตำแหน่งสังฆมนตรีองค์การปกครองและสภานายกมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้เดินทางรอบโลกเพื่อดูงานพระศาสนา และกลับมากำหนดนโยบาย พร้อมเสนอแนะคณะสงฆ์ไทยในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศ อีกทั้งจัดส่งพระสงฆ์ออกไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาไปยังประเทศต่าง ๆ รวมทั้งสหรัฐอเมริกา เพื่อฉลองศรัทธาพุทธศาสนิกชนที่ต้องการที่พึ่งทางจิตใจ

การก่อสร้างวัดไทยอย่างเป็นทางการในสหรัฐอเมริกาเกิดขึ้นในปี 2515 โดยได้ก่อสร้างวัดไทยในนครลอสแอนเจลิส (Los Angeles) ซึ่งประมาณการว่ามีคนไทยกระจัดกระจายอยู่เฉพาะในมลรัฐแคลิฟอร์เนีย (California) ตอนนั้นประมาณ 150,000 คน ในปี 2517 ได้ก่อสร้างวัดไทยในกรุงวอชิงตัน ดี.ซี. (Washington, D.C) และวัดไทยในมลรัฐอื่นเรื่อยมา ในปัจจุบันมีวัดไทยที่สังกัดสมัชชาสงฆ์ไทย 73 วัด ใน 24 รัฐ วัดต่าง ๆ เหล่านี้ได้เผยแผ่พระพุทธศาสนาทั้งในภาคปริยัติและภาคปฏิบัติ และเผยแพร่วัฒนธรรมไทย เพื่อการปลูกฝังเยาวชนเชื้อชาติไทยให้ได้ศึกษาพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมไทย (พระมหาสุริยา วรเมธี, 2558 : 69-70) วัดไทยที่เผยแผ่พระพุทธศาสนาในแคลิฟอร์เนียมีหลายวัด แต่บทความนี้จะได้กล่าวถึงเฉพาะวัด 4 วัดที่เผยแผ่พระพุทธศาสนาในรัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา คือ 1) วัดไทยลอสแอนเจลิส 2) วัดป่าธรรมชาติ ลาพวนเต้ 3) วัดพุทธาวาส ริเวอร์ไซด์ 4) วัดพระธาตุตอดยสุเทพ ยูเอสเอและแนวทางในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามพุทธวิธีต่อไป

1. วัดไทยลอสแอนเจลิส

วัดไทยลอสแอนเจลิสเป็นวัดไทยวัดแรกที่ตั้งขึ้นในสหรัฐอเมริกา เมื่อเดือนมิถุนายน 2514 คณะสงฆ์มีพระธรรมโกศาจารย์ (ชอบ อนุจารี) วัดราชบุรณบุรี เป็นหัวหน้าคณะและมีพระมหาธีระพันธ์ เมตตาวินัย เป็นเลขานุการเดินทางมาเยือนสหรัฐอเมริกา นายเกียรติ ประชาศรัยสรเดชได้ทราบข่าวจึงได้มีนิมนต์พักที่นครลอสแอนเจลิสก่อนเดินทางกลับประเทศไทย ได้พบปะกับนายพูนศักดิ์ ซอโสตถิกุล และสาธุชนจำนวนหนึ่งที่บ้านพักของนายเกียรติ ได้สนทนาถึงการสร้างวัดไทยขึ้นในนครลอสแอนเจ

ลิส นายพูนศักดิ์ ซอโสตถิกุลเป็นบุตรชายของนายวิชัย-นางบุญสม ซอโสตถิกุล หลังสำเร็จการศึกษาแล้วได้เปิดสำนักงานซื้อขายบ้านและอสังหาริมทรัพย์ชื่อ Siam Sales Corporation ขึ้นที่เมือง Studio City, California นายพูนศักดิ์และนายเกียรติได้สนทนากับพระธรรมโกศาจารย์ถึงการสร้างวัด นายพูนศักดิ์ได้พิจารณาถวายที่ดินและบ้านเลขที่ 16326 Chase Blvd., Sepulveda, CA ใกล้สนามบิน Van Nuys เป็นที่สร้างวัดในครั้งแรกและได้จดทะเบียนเป็น "ศูนย์พุทธศาสนาฝ่ายเถรวาท" (Theravada Buddhist Center Inc.) เป็นองค์กรการกุศลไม่ประกอบการค้ากำไร (Non-Profit Organization) เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2514 มีนายพูนศักดิ์ ซอโสตถิกุล เป็นประธานกรรมการ นายเกียรติ ประชาศรัยสรเดช เป็นรองประธานกรรมการ นางอุไร เรือนพรหม เป็นเหรัญญิก และนายนิคม สี่สุรัตน์เป็นเลขานุการ วันที่ 6 กรกฎาคม 2514 พระธรรมโกศาจารย์ได้ส่งและมอบหมายให้พระมหาธีระพันธ์ เมตตาวิহারี วัดมหาธาตุฯ กรุงเทพฯ มาจำพรรษาอยู่ 1 พรรษาและเดินทางกลับประเทศไทยเมื่อออกพรรษาแล้ว เนื่องจากทำการสร้างวัดในบริเวณนี้อยู่ใกล้สนามบินจึงไม่ค่อยปลอดภัย และกฎหมายผังเมืองไม่อนุญาตให้ก่อสร้างวัดในที่แห่งนี้ ดังนั้นคณะกรรมการจึงได้ปรึกษารื้อถอนกัน สรุปได้ว่านายวิชัย-นางบุญสม ซอโสตถิกุล บิดาและมารดาของนายพูนศักดิ์ได้ขอถวายที่ดินที่สร้างวัดใน ปัจจุบันเลขที่ 12909 Cantara Street, North Hollywood, California จำนวนเนื้อที่ 5 ไร่ 2 งาน (เกือบ 2 เอเคอร์) ตามโฉนดเลขที่ 1212 หนังสือเล่มที่ 18 หน้า 126 แผนที่หมายเลข 127 กรมที่ดินนครลอสแอนเจลิส ทำพิธีมอบถวายโฉนดที่ดินเพื่อสร้างวัดไทยลอสแอนเจลิสต่อสมเด็จพระวันรัต(ปุ่น ปุณฺณสิริมหาเถระ) ซึ่งต่อมาได้รับการสถาปนาเป็นสมเด็จพระอริยวงค์ศาสดญาณ สมเด็จพระสังฆราช วัดพระเชตุพนฯ และพระสงฆ์ที่มาร่วมเดินทางมาด้วยจำนวน 16 รูป โดยมีกงสุลใหญ่ประจำนครลอสแอนเจลิสคนแรกคือหม่อมเจ้ายุธิษฐีย์ สวัสดิ์วิวัฒน์ นายประกอบ มุกระ นายกสมาคมไทยแห่งแคลิฟอร์เนียภาคใต้ นายเกียรติ ประชาศรัยสรเดช นางอุไร วัลลิภากร และนายอรุณ สิบญูเรื่อง เซ็นรับรองเป็นพยาน เมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2515 ณ ทำเนียบกงสุลใหญ่ประจำนครลอสแอนเจลิส บนยอดเขาถนน Clear View Dr., Bel Aire, California และสมเด็จพระสังฆราช (ปุ่น ปุณฺณสิริมหาเถระ) วัดพระเชตุพนฯ

ขณะทรงดำรงสมณศักดิ์สมเด็จพระวันรัต ได้ทรงวางศิลาฤกษ์พระอุโบสถศาลาเมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม พุทธศักราช 2515 ใช้งบประมาณ 543,188 ดอลลาร์สหรัฐ โดยได้รับบริจาคจากชาวไทยทั้งในสหรัฐและประเทศไทย นับเป็นปูชนียสถานที่สำคัญอย่างหนึ่งของวัด

โครงการก่อสร้างวัดไทยได้เริ่มขึ้นตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา วัดไทยแห่งนี้ได้เป็นปูชนียสถานที่สำคัญของคนไทย เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ที่พึ่งทางใจของเรา เป็นที่พักอาศัยของผู้มาเยี่ยมเยือน และเป็นที่ยอมรับของอาคันตุกะผู้ใหญ่จากประเทศไทยที่พวกเราได้จัดงานเลี้ยงต้อนรับในนามของชุมชนชาวไทย ณ นครลอสแอนเจลิสนี้เช่น สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี ในรัชกาลที่ 7 เสด็จฯ มาเมื่อวันที่ 15 เมษายน 2516 นอกจากนี้ยังมี ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ นายชวน หลีกภัย นายทักษิณ ชินวัตร นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หรือพลเอกอาทิตย์ กำลังเอก เป็นต้น เดินทางมาวัดในโอกาสต่าง ๆ และวันที่ 18 เมษายน 2518 สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (วาสน์ วาสนมหาเถร) วัดราชบพิธ ได้เสด็จเยี่ยมวัดไทยลอสแอนเจลิส (พระมหาทองสมุทร ฐมมาทโร, 2560)

2. วัดป่าธรรมชาติ ลาพวนเต้ (Wat Padhammachart La Puente)

วัดป่าธรรมชาติ ลาพวนเต้ (La Puente) เป็นวัดที่สังกัดคณะธรรมยุติกนิกาย จุดเริ่มต้นของการตั้งวัดคือ ในปี 2527 พระอมรโสภณ (สมพร สมวโร) และพระพนมศักดิ์ พุทฺธธาดา ได้เดินทางมาจากรัฐเท็กซัสเพื่อหาผู้ให้การตั้งวัดเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยนายจักรินทร์ ลีบุราจินต์ และครอบครัว ได้มอบบ้านหลังหนึ่งในเมืองกลนด์ร่า (Glendora, California) ให้เป็นที่พำนักเพื่อทำการสอนเผยแผ่ โดยเน้นในการฝึกอบรมด้านเจริญสมาธิและภาวนา มีผู้ไปร่วมปฏิบัติมากขึ้นเรื่อย ๆ จนทำให้บ้านคับแคบไม่เพียงพอต่อผู้มั่งจิตศรัทธามาทำบุญและปฏิบัติได้ทั้งหมด ต่อมา มีพระราชญาณโกศล (เหรียญ ธนลาโภ) พระครูเกษมคณานุรักษ์ (เค็ม ปียกโร) พระตรีคุณ วิสุทธจิตโต ได้เดินทางมาช่วยสอนสมาธิภาวนาด้วย คณะสงฆ์และญาติโยมจึงมีความเห็นว่าควรที่จะทำการจดทะเบียนตั้งวัดให้ถูกต้อง จึงได้มอบให้ ม.ร.ว.จุฑาภา วรวรรณ

ดำเนินการจดทะเบียนจัดตั้งองค์กรไม่คำกำไร ชื่อว่า “วัดป่าธรรมชาติ” (Wat Padhammachart)

ต่อมาได้มีความคิดในการก่อตั้งวัดป่าธรรมชาติอย่างถาวร และสมบูรณ์ จึงได้ออกหาสถานที่ตามเมืองใกล้เคียงหลายแห่ง ก่อนจะลงมติชอบทำเลปัจจุบัน คือ เลขที่ 14036 Don Julian Road, La Puente, California เนื้อที่ 5 เอเคอร์ หรือ ประมาณ 12 ไร่ ในราคา 380,000 ดอลลาร์ โดยวางเงินดาวน์ 80,000 ดอลลาร์ ส่วนที่เหลือได้มอบให้นายยงเกียรติ ปัตตพงษ์ ทำการติดต่อขอกู้กับธนาคารไทยพาณิชย์ และธนาคารกสิกรไทย แห่งละ 150,000 ดอลลาร์ การกู้เงินแบบนี้ องค์กรการกุศล หรือ พระสงฆ์ไม่สามารถทำได้ จึงได้ติดต่อให้ผู้มีจิตศรัทธา 4 คนคือ นายชวพจน์ ฤงสุวรรณ นายสมชาย วิเศษสมิตร นายมานิตย์ รสสุนทร และนายนิวัฒน์ เป็นลูกหนี้ธนาคารทั้งสองแทน โดยได้เปิด Escrow ตามกฎหมายเมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2527 ปัจจุบันมี อุโบสถ ศาลา กุฏิต่างๆ มีสภาพร่มเย็น มีต้นไม้ปกคลุม สงบสำหรับผู้ชอบปฏิบัติธรรม มีห้องเรียนสำหรับนักเรียนวันอาทิตย์ มีการสอนอบรมสมาธิภาวนา ทุกวัน จัดอบรมเยาวชนภาคฤดูร้อน เพื่อเป็นการปลูกฝังศิลปวัฒนธรรมไทยและเผยแผ่หลักคำสอนในทางพุทธศาสนา อันเป็นการเสริมสร้างคุณธรรมอันดีแก่เยาวชนไทยที่เกิดในสหรัฐอเมริกา วัดป่าธรรมชาติเป็นสถานสอนด้านปริยัติธรรมด้วย และเป็นสนามสอบธรรมสนามหลวง ส่วนด้านสังคมสงเคราะห์นั้น ได้ร่วมกิจกรรมกับสังคมไทยและต่างชาติ ในการช่วยเหลือโดยบริจาคเงินและสิ่งของช่วยเหลือ อุทกภัย วาตภัย และอื่นๆ เสมอมา

ในปี 2538 วัดป่าธรรมชาติได้รับพระมหากรุณาธิคุณอันประมาณมิได้จาก สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานผ้าพระกฐินมาทอดที่วัดป่าธรรมชาติและได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระสุหรัยแผ่นศิลาฤกษ์อุโบสถ ซึ่งทางวัดได้ประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์เมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2541 พร้อมกับทรงมีพระบรมราชานุญาตให้ใช้ตราสัญลักษณ์งานฉลองครบรอบ 6 รอบ 72 พรรษาเพื่อติดที่หน้าบ้านอุโบสถด้วย พัฒนาการของวัดป่าธรรมชาติคือความก้าวหน้าของวัดจากบ้านหลังเล็ก ๆ 2 หลัง มีคอกม้า สวนดอกไม้ พงป่าจน

กลายเป็นวัดที่อุโบสถสวยงาม มีทิวทัศน์ร่มรื่นในปัจจุบัน ทางวัดได้ส่งเสริมกิจกรรมที่นำชื่นชมทั้งในด้านศาสนาและวัฒนธรรมไทย (ชวพจน์ ฤงสุวรรณ, 2564)

3. วัดพุทธาวาส ริเวอร์ไซด์

วัดสุทธาวาส (Suddhavasa Buddhist Meditation Center) เป็นวัดอันดับที่ 37 ในเครือข่ายสงฆ์ไทยในสหรัฐอเมริกา ได้รับการรับรองถูกต้องตามกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา และเป็นวัดที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ปัจจุบันตั้งอยู่เลขที่ 3687 Fleming Street, Riverside, California 92509-1080 USA มีเนื้อที่จำนวน 3.46 เอเคอร์ หรือเท่ากับ 8.65 ไร่ โดยมีพระวิเทศธรรมคุณ เป็นเจ้าอาวาสและทำหน้าที่ประธานกรรมการบริหารวัด วัดสุทธาวาสก่อตั้งขึ้นด้วยความร่วมมือของชาวพุทธไทยที่อาศัยอยู่ในอาณาบริเวณเมืองลอสแอนเจลิส เมืองแซน เบอนาร์ดีโน เมืองริเวอร์ไซด์ และเมืองต่าง ๆ ในเขตรัฐแคลิฟอร์เนีย เริ่มก่อตั้งขึ้น เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2540 โดยมีคนไทยกลุ่มเล็ก ๆ กลุ่มหนึ่ง ได้ประชุมปรึกษากันและดำเนินการเช่าบ้านเลขที่ 2552 South Calaveras Place Ontario, California 91761 เพื่อเป็นที่พักจำพรรษาและปฏิบัติศาสนกิจของพระสงฆ์ในระยะเริ่มแรก และพระสงฆ์ทำหน้าที่ปฏิบัติศาสนกิจอยู่ในวัดนี้เป็นเวลา 17 เดือน จากนั้นวัดมีความพร้อมในด้านกำลังทรัพย์มากขึ้น และสถานที่เช่าอยู่เดิมเริ่มคับแคบ คณะกรรมการ บริหารวัด จึงพิจารณาจัดหาสถานที่ตั้งวัดแห่งใหม่และได้ตกลงใจซื้อที่ดินแปลงหนึ่ง ซึ่งเป็นที่ตั้งวัดในปัจจุบันนี้ ในขณะนั้น วัดเพิ่งก่อตั้งใหม่และไม่มีเครดิตที่จะสามารถซื้อที่ดินได้ ดังนั้นคณะกรรมการบริหารวัดจึงได้ พิจารณาและมีมติขอความอนุเคราะห์จากนายวิจิตร-นางจินตนา ลิ่นทอง ให้เป็นผู้ดำเนินการซื้อที่ดินให้แก่วัด ในราคา 147,000 ดอลลาร์สหรัฐ ต่อมาวันที่ 8 กรกฎาคม 2548 พระสงฆ์และพุทธศาสนิกชนต่างช่วยกันจัดเตรียมสถานที่ มีการแผ้วถางที่ดิน ซึ่งเต็มไปด้วยวัชพืชสูง ๆ และได้จัดทำโครงการสวนธรรม ปลูกต้นไม้เป็นจำนวนมากทำให้วัดมีความร่มรื่นและเป็นที่พักผ่อนแก่ผู้มาปฏิบัติธรรมเป็นอย่างดี จากนั้นก็ได้พัฒนาวัดเรื่อยมาตามลำดับ สิ่งก่อสร้างที่โดดเด่นในวัดคือ “รัตนอุโบสถศาลา” ในปี 2548 มีพระภิกษุสงฆ์จำพรรษาในวัด 9 รูป (สมัชชาสงฆ์ไทยในสหรัฐอเมริกา, 2564)

4. วัดพระธาตุคุดอยสุเทพ USA

วัดพระธาตุคุดอยสุเทพ USA มีชื่อภาษาอังกฤษว่า Wat Phrathat Doi Suthep USA 2948 Chino Hills Parkway., Chino Hills, CA 91709-4286 ก่อตั้งวัดเกิดจากแนวความคิดของพระสมบัตติ ญาณวโร อดีตเจ้าอาวาสวัดโพธิวารรังสฤษฏ์ เมืองวิทเทียร์ มลรัฐแคลิฟอร์เนีย ด้วยพิจารณาเห็นว่า สถานที่วัดโพธิวารัง ในตอนนั้นคับแคบ ไม่เพียงพอต่อการประกอบศาสนกิจและอำนวยความสะดวกต่อสาธุชนที่มาทำบุญที่วัดได้ จึงได้ปรึกษาคณะกรรมการทุกฝ่ายมีมติเป็นเอกฉันท์ในการที่จะซื้อที่ดินสร้างวัดแห่งใหม่จึงได้พร้อมใจกันหาสถานที่ ได้พบสถานที่แห่งหนึ่งเป็นโบสถ์ฝรั่งซึ่งมีเนื้อที่ 7.8 เอเคอร์ หรือประมาณ 18 ไร่ เหมาะที่จะสร้างให้เป็นวัดในพระพุทธศาสนา ในราคา 1,600,000 ดอลลาร์ (หนึ่งล้านหกแสนเหรียญดอลลาร์สหรัฐ) โดยได้ตกลงเมื่อวันที่ 18 เดือนเมษายน 2539 ให้ผ่อนชำระเป็นเวลา 5 ปี ในปีแรกผ่อนชำระเดือนละ 24,000 ดอลลาร์สหรัฐ ในปีต่อมาเดือนละ 15,000 ดอลลาร์สหรัฐ

ปี 2549 ดร.พระวิเวกานันทะ (พระสหัส ปรีสุทโธ) ได้ประสบอุบัติเหตุทางรถยนต์ มรณภาพลง ทางสมัชชาสงฆ์จึงได้แต่งตั้งพระครูใบฎีกาจิตติกร กลยาณธมโม (ปัจจุบันคือพระครูวินัยธรจิตติกร กลยาณธมโม) ครูใหญ่โรงเรียนพุทธศาสนาวิไทย ลอสแอนเจลิสมาเป็นเจ้าอาวาส และได้จัดตั้งคณะกรรมการบริหารวัดกันขึ้น ในวันที่ 24 เดือนมิถุนายน 2555 ได้มีการวางศิลาฤกษ์ก่อสร้างอุโบสถโดยพระเทพวรสิทธาจารย์ รองเจ้าคณะภาค 7 เจ้าอาวาสวัดพระธาตุคุดอยสุเทพราชวรวิหาร จังหวัดเชียงใหม่ (ในสมัยนั้น) เป็นประธานอำนวยการอุปถัมภ์ฝ่ายบรรพชิต นายเกษฎา กตเวทิน กงสุลใหญ่ ณ นครลอสแอนเจลิส และนายทิม-นางดวงเดือน อมรรุฒิ เป็นประธานอุปถัมภ์ (ฝ่ายคฤหัสถ์) และในวันที่ 16 เดือนมิถุนายน 2556 ได้มีการสมโภชวัดพุทธชิโนฮิลล์ ครบ 17 ปี และเปิดป้ายวัดพระธาตุคุดอยสุเทพ USA อย่างเป็นทางการ ข้อมูลในปี 2558 วัดมีพระธรรมทูตจำพรรษา 10 รูป (พระมหาทองสมุทร ธมมาทโร, 2564)

Christopher Queen และ Duncan Ryuken Williams (1999) กล่าวถึงศาสนาพุทธในสหรัฐอเมริกาในฐานะที่เป็นศาสนาที่มาจากเอเชียจึงมักอยู่ในสังคมคนเอเชียที่มีลักษณะเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม กล่าวคือความสัมพันธ์ในรูปแบบของชุมชน

ของประเทศต่าง ๆ ที่นับถือพระพุทธศาสนาเช่นไทย เมียนมา ลาว กัมพูชา ศรีลังกา เวียดนาม จีน ทิเบต ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ เป็นต้น ศาสนาพุทธของแต่ละประเทศจึงมีลักษณะสะท้อนภาพของวัฒนธรรมของประเทศนั้น ๆ Pattana Kitiarsa (2010) กล่าวว่าศาสนาพุทธก็เหมือนกับศาสนาโลกอื่น ๆ กล่าวคือเป็นศาสนาโลก ความนิยมและการขยายตัวของเครือข่ายนี้สร้างขึ้นจากเครือข่ายทางศาสนาและวัฒนธรรมที่เข้มข้นทั่วประเทศในแต่ละรัฐของอเมริกา เรื่องที่อยู่ระหว่างการตรวจสอบในบทความนี้คือการขยายพระพุทธศาสนาจากประเทศไทยไปสู่ชุมชนนานาชาติในต่างประเทศ งานวิจัยนี้วิพากษ์การข้ามชาติของพระพุทธศาสนาไทยตั้งแต่ปลายศตวรรษที่ 20 ได้เกิดขึ้นจากหัวเลี้ยวหัวต่อของวัฒนธรรมโลกซึ่งเป็นความตั้งใจเพื่อความร่วมมือกันของพระธรรมทูต การเผยแผ่แบบข้ามชาติของพระพุทธศาสนาไทยควรเข้าใจภายใต้พลัง 3 ประการของ (1) การเติบโตของชุมชนผู้อพยพชาวไทยในต่างประเทศจะมีผลต่องานเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศเมื่อคนที่อยู่ห่างบ้านมักจะแสวงหาที่พึ่งทางใจ วัดไทยและพระธรรมทูตไทยจะตอบสนองความต้องการได้มากน้อยเพียงใด (2) นโยบายเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศที่ได้รับการสนับสนุนจากคณะสงฆ์และรัฐบาลไทยผ่านสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติว่ารัฐจะให้ความสำคัญกับงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศนี้มากน้อยเพียงใด และ (3) ความสนใจในพระพุทธศาสนาทั่วโลกที่เพิ่มขึ้นในชุมชนนานาชาติ การมองเห็นจุดด้อยของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเถรวาทนี้จะทำให้วงการพระพุทธศาสนาไทยสหรัฐอเมริกาในฐานะเป็นหนึ่งในตัวแทนของฝ่ายเถรวาทจะได้แสวงหาจุดแข็งเพื่อสร้างความแข็งแกร่งในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาต่อไป

แนวทางเพื่อความสำเร็จของกระบวนการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

บทบาหน้าที่กิจการคณะสงฆ์ไทยตาม พ.ร.บ.คณะสงฆ์พ.ศ. 2505 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพ.ร.บ.คณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 และ พ.ร.บ.คณะสงฆ์ (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2561 กำหนดไว้ 6 ด้าน ได้แก่ 1) เครือข่ายด้านการปกครอง 2) เครือข่ายด้านศาสนศึกษา 3) เครือข่ายด้านการศึกษาสงเคราะห์ 4) เครือข่ายด้านการเผยแผ่ 5) เครือข่ายด้านการสาธารณูปการ และ 6) เครือข่ายด้านการสาธารณสงเคราะห์ ภาระ

งานและการสร้างเครือข่ายทั้ง 6 ด้านเป็นงานหลักของคณะสงฆ์ไทยที่พระธรรมทูตในต่างประเทศสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในต่างประเทศได้ และสิ่งที่จะเสริมหรือต่อยอดงานเผยแผ่พระพุทธศาสนานั้นจะได้กล่าวถึงแนวทางเพื่อความสำเร็จของกระบวนการเผยแผ่พระพุทธศาสนา 4 แนวทางดังนี้

1. พุทธวิธีการสอน

วิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามพุทธวิธี พระพุทธเจ้าทรงใช้วิธีการหลากหลายตามพื้นเพ แนวโน้มและบุคลิกของผู้ฟัง บางครั้งทรงประยุกต์คำสอนเข้ากับสภาพภูมิศาสตร์ ประวัติสังคม จารีตประเพณีของแต่ละท้องถิ่นที่แตกต่างกัน การสอนตามแนวพุทธวิธีจึงได้ผลดีเสมอ อย่างไรก็ตามเมื่อผู้สอนได้ปฏิบัติตนตามหลักปรีชาปฏิบัติ ปฏิเวธแล้วจะสามารถเป็นครูหรือผู้สอนที่เพียบพร้อมด้วยจิตวิญญาณที่เรียกว่า ดำรงตนเป็นกัลยาณมิตรมีจิตใจบริสุทธิ์จริงใจต่อผู้ที่ตนสอนสั่ง คุณสมบัติของกัลยาณมิตร คือเป็นที่รัก ที่พอใจ เป็นที่เคารพยกย่อง เจริญใจ ฉลาดในการพูด อุดหนุนต่อถ้อยคำ พูดถ้อยคำที่ลึกซึ้ง อธิบายสิ่งที่ยากให้เข้าใจง่ายได้ และไม่ชักจูงในสิ่งที่ไม่ควร (อง.สตตค.(ไทย).23/37/57) อธิบายได้ดังนี้คือ 1) เป็นที่รัก ที่พอใจ เป็นกันเองกับคนฟัง ทำให้เกิดความสนิทสนม อยากเรียนรู้ด้วย 2) เป็นที่เคารพ มีความประพฤติดี ทำให้เกิดความอบอุ่นและปลอดภัยเมื่ออยู่ใกล้ 3) เจริญใจ น่ายกย่อง มีความรู้จริง มีภูมิความรู้เป็นครูได้ เป็นที่ยกย่องให้เป็นแบบอย่าง ให้เกิดแรงบันดาลใจ 4) ฉลาดในการพูด อธิบายได้ดี ใช้รูปแบบการสอนได้หลายรูปแบบ 5) อุดหนุนต่อถ้อยคำ พร้อมจะรับฟังการซักถาม ถูกพูดล่วงเกินวิพากษ์วิจารณ์ก็ไม่โกรธ อุดหนุนได้ ไม่เบื่อหน่ายเสียอารมณ์ แม้มีความขัดแย้งกับลัทธิศาสนาอื่น 6) พูดถ้อยคำที่ลึกซึ้ง อธิบายสิ่งที่ลึกซึ้ง หรือทำสิ่งลึกซึ้งให้เข้าใจง่ายเหมาะกับผู้ฟัง ชวนให้ปฏิบัติตาม 7) ไม่ชักจูงในสิ่งที่ไม่ควรหรือในทางเสียหาย

2. การจัดองค์กร

ความหมายของการจัดองค์กร

คำว่าองค์กรและองค์การมีความหมายคล้ายคลึงกัน คำว่าองค์กรมีความหมายกว้างกว่าองค์กร กล่าวคือหลายๆ องค์การรวมตัวกันเป็นองค์การ แต่ในที่นี้จะ

ใช้คำว่าองค์กร องค์กร คือกลุ่มบุคคลแต่เป็นกลุ่มที่ค่อนข้างใหญ่และมีลักษณะเฉพาะที่มีจุดมุ่งหมายในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งโดยกลุ่มบุคคลนี้จะมีสิ่งยึดเหนี่ยวร่วมกันและร่วมแรงรวมใจกันทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ องค์กรจึงมีลักษณะดังนี้ 1) องค์กรเป็นรูปแบบของการรวมบุคคล 2) มีความสัมพันธ์ที่จะทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน 3) มีการแบ่งงาน จัดสรรหน้าที่ให้สมาชิกในองค์กร 4) มีโครงสร้างขององค์กรในลักษณะของการบังคับบัญชา 5) มีการยอมรับในสังคม ตามระเบียบแบบแผน ประเพณี หรือกฎหมาย

ทฤษฎีองค์กร อาจแบ่งได้ 3 ทฤษฎี ดังนี้

1.ทฤษฎีดั้งเดิม (Classical Organization Theory)

แนวความคิดทฤษฎีดั้งเดิมวิวัฒนาการจากการปกครองแบบทหาร จนถึงปลายศตวรรษที่ 19 ได้นักบริหารสร้างรูปแบบการบริหารในระบบราชการขึ้น คือ แมกซ์ เวเบอร์ และสร้างรูปแบบการบริหารโดยใช้การจัดการทางวิทยาศาสตร์ คือ เพรดเตอร์ค เทย์เลอร์ ทฤษฎีนี้มีหลักการว่า “คนเป็นเครื่องมือที่ทำให้องค์กรไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทางได้” ซึ่งจะได้กล่าวรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 การจัดองค์กรแบบราชการ (Bureaucracy) ของ แมกซ์ เวเบอร์ (Max Weber) ได้เน้นให้เห็นถึงการจัดโครงการที่เป็นระเบียบ สำคัญที่ แมกซ์ เวเบอร์ ได้เน้นคือ องค์กรแบบราชการในอุดมคตินั้น จะต้องประกอบด้วย

(1) จะต้องมีการแบ่งงานกันทำ โดยให้แต่ละคนปฏิบัติงานในสาขาที่ตนมีความชำนาญ

(2) การยึดถืองานให้ยึดถือกฎเกณฑ์ระเบียบวินัยโดยเคร่งครัด เพื่อให้จะได้มาตรฐานของงานเท่าเทียมกัน การยึดถือกฎเกณฑ์นี้จะช่วยขจัดพฤติกรรมที่บุคคลแตกต่างกันสามารถมาประสานกันได้

(3) สายการบังคับบัญชาต้องชัดเจน โดยผู้บังคับบัญชามอบหมายอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบลดหลั่นกันลงไป

(4) บุคคลในองค์กรต้องไม่คำนึงถึงความสัมพันธ์ส่วนบุคคล โดยพยายามทำงานให้ดีที่สุดเพื่อเป้าหมายขององค์กร

(5) การคัดเลือกบุคคล การว่าจ้าง ให้ขึ้นอยู่กับความสามารถ และการเลื่อนตำแหน่งให้คำนึงถึงการประสบความสำเร็จในการทำงานและอาวุโสด้วย จุดอ่อนขององค์การแบบราชการก็คือ การเน้นที่องค์การโดยละเอียดการพิจารณาถึงปัญหาของคน และเชื่อว่าการที่มีโครงสร้างที่รัดกุมแน่นอนจะช่วยให้บุคคลปรับพฤติกรรมให้เป็นไปตามความต้องการขององค์การได้

1.2 การจัดการแบบวิทยาศาสตร์ (Scientific Management) ของ เฟรดเดอริก เทย์เลอร์ (Frederic Taylor) เป็นการจัดการแบบนำเอาวิธีการศึกษาวิทยาศาสตร์มาวิเคราะห์และแก้ปัญหาเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพขององค์การให้ดีขึ้น การศึกษาทางวิทยาศาสตร์ได้เริ่มจากการหาความสัมพันธ์ระหว่างงานและคนงานโดยการใช้การทดลอง เป็นเกณฑ์เพื่อหาวิธีการทำงานที่มีประสิทธิภาพสูงสุดโดยที่คนงานจะถูกพิจารณาว่าต้องการทำงานเพื่อเศรษฐกิจด้านเดียว โดยละเอียดการศึกษาถึงแรงจูงใจ อารมณ์ และความต้องการในสังคมของกลุ่มคนงาน เพราะเชื่อว่าเงินตัวเดียวจะล่อใจให้คนทำงานได้ดีที่สุด

2. ทฤษฎีสสมัยใหม่ (Neo-Classical Organization Theory)

ทฤษฎีสสมัยใหม่เป็นทฤษฎีที่พัฒนามาจากดั้งเดิม ทฤษฎีนี้มีหลักการว่า “คนเป็นปัจจัยสำคัญและมีอิทธิพลต่อการเพิ่มผลผลิตขององค์กร” โดยเน้นให้เห็นถึงความสำคัญของคนที่ทำหน้าที่ร่วมกันในองค์กรถือว่าองค์การประกอบไปด้วยบุคคลซึ่งทำงานโดยมีเป้าหมายร่วมกันและกลุ่มคนงานจะเป็นผู้มีส่วนร่วมในการกำหนดผลผลิตด้วย ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นปัจจัยที่สำคัญและมีอิทธิพลต่อการกำหนดการผลิต กล่าวโดยสรุปว่าทฤษฎีนี้ได้เน้นเรื่องมนุษยสัมพันธ์โดยได้มีการศึกษาและค้นพบว่าบุคคลแต่ละคนย่อมมีความแตกต่างกัน ขวัญกำลังใจในการทำงานเป็นสิ่งสำคัญ การเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมและการตัดสินใจระหว่างฝ่ายบริหารและฝ่ายคนงานย่อมจะสร้างความพึงพอใจให้กับทุกฝ่ายโดยได้สร้างผลผลิตอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วยได้ทฤษฎีที่มีส่วนสำคัญมากต่อกระบวนการมนุษยสัมพันธ์ได้แก่ ทฤษฎีของ เอลตัน เมโย (Elton Mayo) ซึ่งได้ทำการทดลองวิจัยและค้นพบว่าขวัญของคนงานมีความสำคัญต่อการเพิ่มผลผลิต กลุ่ม

คนงานจะพยายามสร้างปัทสถานของกลุ่มตน และคนงานจะทำงานเป็นทีมโดยมีการกำหนดมาตรฐานของกลุ่มตัวเอง

3. ทฤษฎีสสมัยปัจจุบัน (Modern Organization Theory)

ทฤษฎีนี้กล่าวว่าเป็นการศึกษารูปแบบขององค์กรในปัจจุบันโดยเน้นที่การวิเคราะห์ห้องค์การในเชิงระบบ (Systems Analysis of Organization) กล่าวคือ นักทฤษฎีได้พิจารณาองค์การในลักษณะที่เป็นส่วนรวมทั้งหมด ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่าง ๆ ที่อยู่ภายในองค์กร การศึกษาว่าองค์กรเป็นระบบหนึ่งๆ นั้นได้คำนึงถึงองค์ประกอบภายในองค์กรทุกส่วน ได้แก่ ตัวป้อน กระบวนการ ผลผลิต ผลกระทบ และสิ่งแวดล้อม (Input, Process, Output, Feedback, and Environment) การศึกษาองค์การในรูประบบนั้นได้พยายามที่จะมององค์การในลักษณะการเคลื่อนไหว(Dynamic) และปรับเข้ากับรูปแบบขององค์การได้ในทุกสภาวะแวดล้อม ทั้งนี้เพราะนักทฤษฎีปัจจุบันได้มององค์การในลักษณะกระบวนการทางด้านโครงสร้างที่บุคคลต่าง ๆ จะต้องเกี่ยวพันซึ่งกันและกันเพื่อบรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ จึงมีการศึกษาพฤติกรรมองค์การในลักษณะใหม่ๆ เช่น พฤติกรรมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ การบริการแบบมีส่วนร่วม การพัฒนาองค์การ คิว.ซี. และการบริหารแบบอนาคตนิยม เป็นต้น (วิทยาลัยเทคนิคศรีสะเกษ, 2564) แนวคิดการบริหารองค์กรดังกล่าวสามารถนำมาบูรณาการกับหลักพระพุทธศาสนาได้

3. คุณสมบัติสำหรับการเผยแผ่สำหรับพระธรรมทูต

พระพุทธเจ้าได้ทรงกำหนดคุณสมบัติของพระธรรมทูตไว้ว่า “ ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๘ ประการควรทำหน้าที่ทูต คือภิกษุในธรรมวินัยนี้รับฟัง ให้ผู้อื่นฟัง กำหนด ทรงจำ เข้าใจความ ให้ผู้อื่นเข้าใจความ ฉลาดต่อประโยชน์และมีใช้ประโยชน์ ไม่ก่อความทะเลาะ ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์แปดนี้แล ควรทำหน้าที่ทูต” (วิ.จ. (ไทย).7/347/208-209) และ “ ภิกษุใดแล สอนบริษัทให้เรียนให้อ่าน ไม่สะทก สะท้าน ไม่ให้เสียคำที่พูด ไม่ให้เสียคำสอน ชี้แจงให้เขาหมดสงสัย และเมื่อถูกซักถามก็ไม่โกรธ ภิกษุเช่นนั้นนี้แล ควรไปเป็นทูตได้” (อง.เอก.(ไทย).23/106/149)

คุณสมบัติของพระธรรมทูตดังกล่าวมาเป็นหัวใจสำคัญในการกำหนดสมรรถนะและการกำหนดกลยุทธ์ทั้งในระดับบุคคลและหน่วยงานกล่าวคือ 1) สามารถกำหนดเป้าหมายหลักและแนวทางในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาชัดเจนและประชาสัมพันธ์ได้ทั่วถึง 2) สามารถจัดทำฐานข้อมูลวัดไทยในต่างประเทศและพระธรรมทูตที่ทันสมัยตลอดเวลา 3) สร้างฐานข้อมูลกลางในการรวบรวมข้อมูลกลางเกี่ยวกับประเทศต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการเผยแผ่ 4) จัดทำฐานข้อมูลหลักธรรมด้วยภาษาอังกฤษและภาษาท้องถิ่น เพื่อกำหนดกลยุทธ์ระดับบุคคล คือ 1) รู้เขารู้เราด้วยการวิเคราะห์ SWOT Analysis ในประเทศที่พระธรรมทูตทำงานเผยแผ่พระพุทธศาสนา 2) พัฒนาดตนเองด้วยหลักปรีชาปฏิบัติ และปฏิเวธ พัฒนาความสามารถในการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการสอนได้อย่างน่าสนใจและทันสมัย และสามารถสอนกรรมฐานได้เป็นอย่างดี

4. พระพุทธศาสนากับแนวคิดการใช้สื่อเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา

การใช้สื่อจากอดีตจนถึงปัจจุบันมีความแตกต่างกันตามการพัฒนาเทคโนโลยีที่เชื่อมโยงกับการใช้ชีวิตของคนแต่ละยุค พระพุทธศาสนาโดยหลักการให้ความสำคัญกับสื่อ 3 ประเภทคือ 1) สื่อบุคคล คือบุคคลที่เป็นผู้นำ รวมทั้งบุคคลที่เป็นสาธารณะ สื่อบุคคลสามารถนำสาระหรือแบบอย่างแห่งการปฏิบัติไปสู่สาธารณะ เพราะบุคคลที่เป็นผู้นำมักถูกกล่าวอ้างเป็นประจำ เป็นเป้าหมายที่ถูกจับตามอง การสังเกตและการเลียนแบบ พระพุทธศาสนาจึงมีคำสอนสำหรับบุคคลที่เป็นผู้นำในการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างแก่คนอื่น 2) สื่อสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ได้แก่ ต้นไม้ แผ่นดิน แม่น้ำ ภูเขา ทะเล พืชและสัตว์โลกต่าง ๆ สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติมีค่าอย่างมากต่อมนุษย์ ช่วยให้มนุษย์มีชีวิตอยู่รอด ทำให้จิตใจเป็นสุข และสร้างเสริมสติปัญญา 3) สื่อศิลปวัฒนธรรม หมายถึงสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นมาใช้ประโยชน์ร่วมกัน มีความเป็นมาอย่างยาวนาน และสนองตอบความต้องการด้านจิตใจ สังคมและสติปัญญา (จันทน์ อติวิฒนสิทธิ์, 2548: 36) นอกจากนี้ยังมีสื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้และการสอน จึงเห็นได้ว่าพัฒนาการงานของพระธรรมทูตในอดีตจะใช้สื่อ 3 ประการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนามาเป็นเวลานาน ต่อมาเมื่อสื่อคอมพิวเตอร์มี

บทบาทมากขึ้น วัดไทยในต่างประเทศจึงพัฒนามาใช้ในการจัดทำเว็บไซต์เพื่อสื่อธรรมะ และในสถานการณ์ปัจจุบันที่โควิด-19 กำลังแพร่ระบาด การสื่อสารออนไลน์ผ่าน Google meet หรือ zoom เป็นต้น มีความจำเป็นและเป็นที่ยอมรับทั้งในวงการศึกษา วงการธุรกิจและอื่น ๆ พระธรรมทูตจึงน่าจะใช้ช่องทางนี้ในการสื่อธรรมโดยจัดทำสื่อในการเผยแผ่ที่น่าสนใจและน่าติดตามก็จะเป็นประโยชน์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้

5. การวิเคราะห์ SWOT Analysis ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อรู้ เขารู้เรา

กระบวนการวิเคราะห์ SWOT Analysis เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ทั้งภายในและภายนอกองค์กร เพื่อนำผลที่ได้ในรูปแบบของจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และ ภัยคุกคาม มากำหนดเป็นยุทธศาสตร์ในการวางแผนงานและอันจะนำไปให้องค์กร ดำเนินงานต่อไปได้เพื่อการแข่งขันหรือพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่อง SWOT ย่อมาจากคำ ว่า Strengths Weaknesses Opportunities และ Threats ซึ่งมีความหมายดังนี้

- 1) Strengths (จุดแข็ง) คือความสามารถหรือสถานการณ์ภายในองค์กรที่เป็นบวก เป็น ข้อได้เปรียบ หรือจุดเด่นขององค์กรที่สามารถนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการทำงานเพื่อ บรรลุวัตถุประสงค์หรือทำได้ดี
- 2) Weaknesses (จุดอ่อน) คือสถานการณ์ภายในองค์กร ที่เป็นลบ เป็นจุดด้อย หรือข้อเสียเปรียบขององค์กรที่ไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ ในการทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์
- 3) Opportunities (โอกาส) คือปัจจัยและ สถานการณ์ภายนอกที่เอื้ออำนวยให้การทำงานขององค์กรบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป็น ประโยชน์ต่อการดำเนินงานขององค์กร
- 4) Threats (ภัยคุกคาม) คือปัจจัยและ สถานการณ์ภายนอกที่ขัดขวางการทำงานขององค์กรไม่ให้เกิดบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป็น ปัญหาต่อองค์กร

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกเพื่อให้รู้โอกาสที่ดีและภัยคุกคาม ที่อาจจะมาถึงองค์กรได้ สำหรับการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในเพื่อให้รู้จุดแข็งและ จุดอ่อนองค์กร เพื่อนำโอกาสที่ดีมาใช้และต่อสู้หรือหลีกเลี่ยงภัยคุกคาม ผลที่ได้จากการ วิเคราะห์ SWOT คือ SWOT Matrix ถึงแม้ว่า SWOT จะถูกคิดค้นมาเพื่อใช้ในองค์กร ธุรกิจแต่ก็สามารถใช้ในองค์กรอื่น ๆ ได้ (เอกชัย บุญยาทิชฐาน, 2553: 13-17) ใน ประเด็นนี้พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) ได้นำเสนอแนวทางในการเข้าใจวัฒนธรรมของ

ประเทศที่เจริญแล้วอย่างสหรัฐอเมริกาและการเข้าใจภูมิหลังและบริบทของสังคมตะวันตก มุมมองหนึ่งที่เราควรเข้าใจสังคมอเมริกันคือคติเรื่อง melting pot คือการสร้างความกลมกลืนประสานคนเป็นอันเดียวกัน มากาเร็ต แทตเชอร์ (Margaret Thatcher) อดีตนายกรัฐมนตรีอังกฤษเคยกล่าวยกย่องในที่ประชุมใหญ่ว่า สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่มีคุณสมบัติพิเศษ สามารถหล่อหลอมคนต่างเชื้อชาติต่างวัฒนธรรมให้เข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้ (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2556: 33) แต่คนอเมริกันปัจจุบันไม่ชอบคติเข้าหลอมนี้แล้ว แต่ (จำนวนไม่น้อย) หันไปนิยม multiculturalism คือ “คติพหุวัฒนธรรม” หรือการมีวัฒนธรรมหลากหลาย ให้คนต่างวัฒนธรรมคงวัฒนธรรมของตนไว้ได้ท่ามกลางการอยู่ร่วมกัน อย่างไรก็ตามสังคมอเมริกันยังมีปัญหามากมายหนึ่งในจำนวนนั้นคือการแตกแยกในเรื่องผิวพรรณ เพราะสังคมอเมริกันมีคนตั้ง ๕ เผ่าคือผิวขาว ผิวดำ คนเชื้อสายสเปนซึ่งมีจำนวนมาก (ครึ่งหนึ่งเคยจะขอให้ภาษาสเปนเป็นภาษาราชการด้วย) ชาวเอเชียหรือคนผิวเหลือง และเนทีฟอเมริกัน คือคนอินเดียนแดงซึ่งเหลืออยู่ไม่มากในเขตสงวน (reservation) กล่าวโดยสรุปในสังคมอเมริกันและโลกมีปัญหาที่ต้องแก้ไขอย่างน้อย 3 ประการคือ ความแตกแยกระหว่างมนุษย์ การรบราฆ่าฟันและจงเกลียดจงชัง และสมานกลมเกลียวกันลำบาก ปัญหาสิ่งแวดล้อมและปัญหาการระบาดของโควิด-19 อย่างน้อยปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาที่พระธรรมทูตจะต้องเข้าใจและอธิบายให้ชาวโลกเข้าใจและหาทางออกร่วมกันได้ต่อไป โดยที่การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของวัดไทยในรัฐแคลิฟอร์เนียจำเป็นต้องมีกระบวนการในการเผยแผ่อย่างเป็นระบบ และในการจัดส่งพระธรรมทูตไปประจำหรือทำงานในต่างประเทศตามความสามารถของแต่ละรูป มีการดูแลเรื่องสวัสดิการ สุขภาพ การเดินทางไปเผยแผ่ การพิจารณาให้ความดีความชอบ และมาตรการการลงโทษ พร้อมกันนี้ควรมีงบประมาณและบุคลากรสนองงานด้านนี้เพียงพอ (พระมหาสุริยา วรเมธี, 2558; อุบลรัตน์ เตียรรัตน์ และวีระ สุภะ, 2560)

บทสรุป

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของวัดไทยในรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จากการวิเคราะห์ SWOT ทำให้ได้ข้อค้นพบเกี่ยวกับจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคามในการทำงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะพระธรรมทูตไทย โดยมีกระบวนการที่ต้องทำอย่างน้อย 6 ขั้นตอน คือ 1) การสร้างหลักสูตรที่มีคุณภาพเพื่อพัฒนาสมรรถนะพระธรรมทูต 2) การฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง 3) การทดลองงานจากสถานที่จริงและเป็น best practice 4) การฝึกปฏิบัติอย่างเข้มและมีประสิทธิภาพ 5) ประเมินผลการปฏิบัติงาน และ 6) ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพัฒนาการฝึกอบรมและการปฏิบัติงานสม่ำเสมอเพื่อพัฒนางานและแก้ไขปัญหา ส่วนด้านการบริหารควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการบริหารจัดการสำหรับผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องทุกระดับโดยจัดตั้งสถาบันที่ผลิตพระธรรมทูตเพื่อผลิตและพัฒนาบุคลากรด้านการเผยแผ่ จัดตั้งคณะกรรมการบริหารกิจการพระธรรมทูตซึ่งคณะกรรมการชุดนี้ควรได้รับอำนาจจากมหาเถรสมาคมให้สามารถเข้าไปดูเรื่องการคัดเลือก จัดส่งพระธรรมทูตไปประจำหรือทำงานในต่างประเทศตามความสามารถของแต่ละรูป มีการดูแลเรื่องสวัสดิการ สุขภาพ การเดินทางไปเผยแผ่ โดยที่ควรมีงบประมาณและบุคลากรสนับสนุนด้านนี้อย่างเพียงพอ ในด้านการทำงานเผยแผ่การทำความเข้าใจในสังคมอเมริกันก็มีความจำเป็น พระธรรมทูตที่ทำหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนาอยู่ในรัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกาก็ควรทำวิเคราะห์ SWOT Analysis ของรัฐแคลิฟอร์เนียและสหรัฐอเมริกาโดยภาพรวม ทั้งจุดเด่น จุดด้อย โอกาส และสิ่งคุกคามในการเผยแผ่ในรัฐแคลิฟอร์เนีย ศึกษาแนวคิด ค่านิยม อุดมคติ และวิถีชีวิตของชาวแคลิฟอร์เนียเพื่อการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายในการโน้มนำให้คนเหล่านี้หันมามองพระพุทธศาสนาและอยากศึกษาและปฏิบัติทั้งโดยการใช้สื่อในการเผยแผ่ที่ทันสมัยและน่าสนใจและการฝึกพระธรรมทูตให้เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านวิปัสสนากรรมฐานเพื่อจะสามารถชักจูงอเมริกันชนให้หันมาสนใจพระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืน และในบริบทของการเผยแผ่ในด้านที่พระธรรมทูตยังเป็นที่พักของคนไทยควรจะให้คนไทยได้ศึกษาธรรมะในพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริงมุ่งสร้างความสามัคคีและกลมเกลียวในหมู่คนไทยเพื่อ

สร้างศักยภาพของคนไทยในต่างประเทศ พระธรรมทูตไทยจึงควรทำความรู้จักอเมริกาให้ถ่องแท้และพัฒนาศักยภาพของคนไทยตามหลักการพระพุทธศาสนาไปพร้อมกัน พระธรรมทูตที่ทำงานอย่างทุ่มเทเสียสละ อุทิศตนยอมประสบความสำเร็จในการทำงานเผยแผ่พระพุทธศาสนา

เอกสารอ้างอิง

จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์. (2548). *สื่อสารมวลชนกับความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนา (Mass Media and Security of Buddhism)* (รายงานผลการวิจัย). พระนครศรีอยุธยา : สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ชวพจน์ ฤงสูรธรณ. (2564). *กำเนิดวัดป่าธรรมชาติ เมืองลาพวนต์ แคลิฟอร์เนีย*. สืบค้นเมื่อ 6 มีนาคม 2564 จาก <http://www.siamtownus.com/2016/New-1808000156-1.aspx>.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2543). *พระธรรมทูตไทย เบิกทางสู่อารยธรรมใหม่*. กรุงเทพฯ: บริษัท ธรรมสาร จำกัด.

_____. (2546). *รู้จักอเมริกาหันมาดูศักยภาพของไทย*. กรุงเทพฯ : อมรินทร์.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2548). *มองสันติภาพโลกผ่านภูมิหลังอารยธรรมโลกาภิวัตน์* (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ : บริษัท สหธรรมิก จำกัด.

พระมหาทองสมุทร ฐมมาโร. (2560). *ประวัติวัดไทยลอสแอนเจลิส*. สืบค้นเมื่อ 6 มีนาคม 2564 จาก <http://tbdtinusa.blogspot.com/p/watthai-of-los-angeles-8225coldwater.html>.

_____. (2564). *ประวัติวัดพระธาตุดอยสุเทพ USA*. สืบค้นเมื่อ 6 มีนาคม 2564 จาก <http://tbdtinusa.blogspot.com/p/usa-usa-watphrathat-doi-suthep-usa.html>.

พระมหาสุริยา วรเมธี. (2558). *สำรวจการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในสหรัฐอเมริกา*. *วารสาร มจร มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์*, 1(1), 67 – 72.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

วัดไทยลอสแอนเจลิส.(2564). *ความเป็นมาเกี่ยวกับวัดไทยลอสแอนเจลิส*. สืบค้นเมื่อ 6 มีนาคม 2564 จาก <http://www.watthai.com/about.html>.

วิทยาลัยเทคนิคศรีสะเกษ. (2564). *หน่วยการเรียนรู้: หน่วยที่ 1 การจัดการกิจการ*. สืบค้นเมื่อ 6 มีนาคม 2564 จาก

<https://sites.google.com/site/rtech603xx/the-unit/iunit-1?tmpl=%2Fsystem%2Fapp%2Ftemplates%2Fprint%2F&showPrintDialog=1>.

สมัชชาสงฆ์ไทยในสหรัฐอเมริกา.(2564). *ประวัติและผลงานวัดสุทธาวาส*. สืบค้นเมื่อ 6 มีนาคม 2564 จาก https://thaitempleusa.blogspot.com/p/blog-page_77.html.

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.(2563). *ข้อมูลพื้นฐานทางพระพุทธศาสนา ปี 2561-2563*. สืบค้นเมื่อ 6 มีนาคม 2564 จาก

<https://www.onab.go.th/th/ebook/category/detail/id/1/iid/24>

_____.(2562). *ทะเบียนวัดไทยในต่างประเทศ*. สืบค้นเมื่อ 6 มีนาคม 2564 จาก <https://cco.onab.go.th/th/content/category/detail/id/655/iid/6090>.

อุบลรัตน์ เตียรรัตน์ และวีระ สุภะ. (2560). ระบบการพัฒนาสมรรถนะของพระธรรมทูตในประเทศไทย. *วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์*, 13 (พิเศษเล่ม 3), 199 – 210.

เอกชัย บุญยาพิษฐาน. (2553). *คู่มือวิเคราะห์ SWOT อย่างมืออาชีพ จุดเริ่มต้นของยุทธศาสตร์ที่ไม่ทำไม่ได้*. กรุงเทพฯ : ปัญญาชน.

Christopher Queen, Duncan Ryuken Williams. (1999). *American Buddhism :Methods and Findings in Recent Scholarship*. London : Routledge.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30 (3), 607-610.

Pattana Kitiarsa (2010). Missionary Intent and Monastic Networks: Thai Buddhism as a Transnational Religion. *Sojourn: Journal of Social Issues in Southeast Asia*, 25(1), 109-132.